

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, ΕΝ Η ΚΑΙ Η ΕΟΡΤΗ
ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΚΑΙ ΖΩΟΠΟΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

(Α'. Κορ. 18—25).

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου — Ἡ Ὑψώσις τοῦ Τιμίου
καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ.

«Ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπο-
λοιμένοις μωρία ἐστί, τοῖς δὲ σωζομένοις
ἡμῶν δύναμις Θεοῦ ἐστί».

Μαῦρον καὶ τρομερὸν παντοῦ βασιλεύει τὸ σκότος τῆς ἀμαρτίας·
ἡ ἀνομία κυριαρχεῖ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ αἰῶνος πλέον δὲν ἀκούεται· ἡ ἀθώ-
της μέσα εἰς τὴν ἀταξίαν ἐλησμονήθη καὶ ὅπου κακοῦργος, ὅπου ἀσυνεί-
δητος ἐκεῖ καὶ μεγαλητέρα καὶ περισσοτέρα προσπάθεια διὰ νὰ σταυρωθῇ
ὁ ὅμοιος καὶ ἀποτελειώσῃ ἐπάνω εἰς τὸ ἄτιμον ξύλον· θὰ μένῃ τὸ στά-
διον ἀνοικτὸν καὶ ὁ καθεὶς θὰ ἔχῃ ἀπόλυτον εἰς τὰ θελήματα καὶ τὰ
κινήματά του ἐλευθερίαν. Ἡ δικαιοσύνη ἔλειψε καὶ μόλις μερικοὶ ὡς ὄνει-
ρον εἰς τὸν ὕπνον των τὴν βλέπουν καὶ τὴν φαντάζονται. Ὀλίγοι εἶνε ἐκεῖ-
νοι, οἱ ὅποιοι μαζὺ μὲ τὴν γυναῖκα τοῦ Πιλάτου δύνανται νὰ μηνύσωσι
πρὸς αὐτόν, λέγοντες «Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ
ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν». Χαμένος λοιπὸν εἶνε ὁ δυστυ-
χὴς ἄνθρωπος; Ἀρά γε τόσον σύντομος εἶνε ὁ βίος τοῦ τελειότερου πλά-
σματος τοῦ Θεοῦ; Ἐδῶ θὰ κοπῇ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του; Ὁχι, ὄχι. Ἐρχε-
ται ὁ ἅγιος, ὁ ἀναμάρτητος, ὁ πανάγαθος καὶ δικαιοτάτος Υἱὸς καὶ Λόγος
τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸς οὐχὶ μὲ σπάθην, οὐχὶ μὲ μάχαιραν, οὐχὶ μὲ πολέμους
καὶ ἀκαταστασίας, ἀλλὰ μοναχὰ μὲ τὸν σταυρὸν καὶ τὸν ἀπ' αὐτοῦ θά-
νατον νικᾷ τὸν θάνατον καὶ ἀνεγείρει τὸν ἄνθρωπον. Ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ

ἔξῃς ὁ σταυρὸς θὰ ᾗναι τὸ σεμνότατον ξύλον, ὁ σταυρὸς θὰ ᾗναι τὸ εὐσκιόφυλλον δένδρον, κάτωθεν τοῦ ὁποίου θὰ σκέπωνται οἱ πολλοί· ὁ σταυρὸς θὰ ᾗναι ἡ μυστικὴ τράπεζα, ἡ ὁποία θὰ φέρῃ ἐπάνω ὥσπερ θῦμα τὸν ἁγιώτατον Ἰησοῦν· ὁ σταυρὸς θὰ ᾗναι τὸ ἀήττητον ὄπλον τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἡ σημαία ἡ οὐράνιος τοῦ θριαμβευτοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ θὰ ἔχουν ἐστραμμένον τὸν νοῦν αὐτῶν καὶ τὴν καρδίαν· ὁ σταυρὸς θὰ ᾗναι τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμετέρας πίστεως γνώρισμα, ὁ μεγαλοφωνότατος τῆς νέας Διαθήκης κήρυξ· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἅπλοῖ ἐκείνοι καὶ ἀγράμματοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν διαταγὴν ἵνα εἰς τὰ τέσσαρα πέρατα τῆς οἰκουμένης διαδώσουν τὸ φῶς τῆς ἀληθείας κηρύττουν καὶ διαδίδουν **τὸν λόγον τοῦ σταυροῦ** τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἐσταυρωμένου. Ἄν δὲ αὐτὸ καὶ μόνον τὸ κήρυγμα ἀνέδειξεν, αὐτοὺς μὲν σοφοὺς καὶ δυνατοὺς, κατήσχυνε δὲ καὶ ἀπέδειξε μωροὺς ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐτόλμησαν μὲ ἀδιαφορίαν ν' ἀκούσωσιν αὐτὸ ἢ καὶ νὰ ἐπιμείνωσιν εἰς τὴν ἀπιστίαν, δι' ἡμᾶς πάλιν τοὺς χριστιανοὺς αὐτὸ τοῦτο χρησιμεύει ὡς μία παρηγορία μεγάλη, ὡς μία ἐνθάρρυνσις, ὡς μία δύναμις οὐχὶ τυχαία καὶ κοινὴ ἀλλὰ πρώτη, ἀμέσως ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξερχομένη καὶ ἀναγκαιοτάτη διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ τῆς καθημερινῆς λύπης καὶ πικρίας ἱεροῦ χριστιανικοῦ ἀγῶνος. Ναί, μὲ μόνην τὴν δύναμιν τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀσφαλῆ πίστιν καὶ πεποιθήσιν θὰ φανῶμεν νικηταὶ καὶ θὰ καταντήσωμεν εἰς τὸ ποθητὸν τέλος τῆς σωτηρίας μας. Διὰ τὴν φημίζεσθαι ὁ σοφὸς ἢ καὶ ὁ φρόνιμος, διὰ τὰ πλούτη, διὰ τὴν δύναμιν του ; ὄχι, διὰ τὸ λοιπόν ; βέβαια διὰ τὴν ὠφέλειαν. τὴν ὁποίαν ἡμπορεῖ νὰ προσενήσῃ εἰς ἕνα ἀπλούστερον, εἰς ἕνα ἀπαίδευτον, συμβουλευόν εἰς αὐτὸν τὰ πρέποντα καὶ ὠφελῶν αὐτόν. Κατάρθωσαν ἄρα γε τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ νεώτεροι θεωρούμενοι σοφοὶ καὶ φρόνιμοι, ὅσοι δὲν εἶχον βάσιν τῆς διδασκαλίας των τὸ φῶς τοῦ Σταυροῦ ; Ἀλλὰ ποῦ εἶνε αὐτοὶ ἂν τὸ κατάρθωσαν ; Μήπως θὰ τοὺς εὕρῃ κανεὶς μεταξὺ τῶν σοφῶν τῆς Ἑλλάδος ; ἢ μεταξὺ τῶν Φαρισαίων καὶ Γραμμαστέων τῶν Ἰουδαίων ; ἢ τέλος καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐγῶιστῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι μετροῦν ὅλα τὰ πράγματα μὲ τὴν ἰδικήν των κρίσιν καὶ νομίζουν πῶς ὅλα τὰ ἡξεύρουν καὶ ὅλα τὰ καταλαμβάνουν. Ἀλλοίμονον, αἱ γνώσεις τῶν τοιούτων καὶ ἡ σοφία αὐτῶν καὶ

ἡ φρόνησις εἶνε ἀνενέργητοι, εἶνε μωραί, εἶνε ἀναξία νὰ ὀνομάζηται σοφία καὶ σύνεσις. Τίποτε δὲν κατόρθώνουν, σκοτίζουν μόνον τὴν σκοτεινὴν διάνοιαν ἀκόμη περισσότερον. Τὸ προεῖπεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας πρὸ τῆς μεγάλης δόξης τοῦ Ἑσταυρωμένου διὰ τῶν προφητικῶν του ἐκείνων λόγων « Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω », τὸ ἀποδεικνύει δὲ καὶ ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον. Naί, ἔθνη καὶ λαοί, οἱ ὅποιοι δὲν ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖνοι ἐμεγαλύνθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐδοξάσθησαν καὶ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς, ἐνῶ τὴν διαφθορὰν καὶ τὴν καταστροφὴν τόσον εἰς τὰ ἄτομα ὅσον καὶ εἰς τὰς κοινωνίας τὴν ἔφεραν καὶ τὴν φέρουν θρησκευτικὴ ἀδιαφορία καὶ περιφρόνησις. Πόσον ἀπατῶνται ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι ὁ Θεὸς ἐξ ἴσου δὲν ἐδώρησεν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὴν δύναμιν τῆς γνώσεως περὶ τῆς ὑπάρξεώς Του! Πόσον ἄδικοι εἶνε ὅσοι θεωροῦν τὴν γνῶσιν ταύτην προνόμιον ὀλίγων μόνον σοφῶν, μεμορφωμένων, ὅπως αὐτοὶ λέγουν τοὺς ἑαυτοῦς των! Δὲν εἶνε ἀληθινὰ μωροὶ αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἔχουν τοιαῦτα φρονήματα; Δὲν εἶνε καὶ ἐσκοτισμένοι; Ἀναμφιβόλως. Καὶ διὰ νὰ παραλείψωμεν τὰ ἄλλα μήπως ὁ οὐρανὸς μόνον, ἡ γῆ καὶ ἡ λοιπὴ κτίσις, πράγματα, τὰ ὅποια ὅλοι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον βλέπωμεν καὶ ἀντιλαμβανόμεθα, μήπως ὅλα αὐτὰ ἀμέσως εἰς τοῦ καθενὸς τὴν διάνοιαν δὲν φέρουν τὴν ιδέαν τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ; Τυφλὸς κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς σωματικούς καὶ τοὺς διανοητικούς θὰ ᾔνε ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος θὰ διῶχυσθῃ τὸ ἴδιον ἢ καὶ δὲν θὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Παναγάρχου ἐκ τῆς περὶ ἡμᾶς φύσεως. Ἄς ζητοῦν λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι **σημεῖον** καὶ μὲ χωρὶς **σοφίαν**, ὅπως αὐτοὶ τὴν ἐννοοῦν, ἄς μὴ ἐπαναπαύονται οἱ Ἕλληνες τὸ ἔργον τοῦ Ἑσταυρωμένου διὰ τῶν μαθητῶν του ἐπροχώρησεν, ὁ σταυρὸς κοσμεῖ ἤδη καὶ τὰ βασιλικά στέμματα, τὴν δὲ πεισμονὴν τῶν ἀπίστων καταρραπίζει τὸ παράδειγμα εὐσεβοῦς βασιλείσεως καὶ ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις ὑψωσις τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἧς τὴν ἀνάμνησιν σήμερον ἐπιτελεῖ ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία, τί λοιπὸν συνέβη ἐκεῖ;

Κατὰ τὸ ἔτος 326 ἡ θεοφιλεστάτη μήτηρ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὀγδοηκοντούτης σχεδόν, εὐχαριστοῦσα τῷ Θεῷ δι' ὅσα ἡξίωσεν αὐτὴν νὰ ἴδῃ

ἦλθεν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν μὲ τὸν σκοπὸν ὅπως προσκυνήσῃ τὸ μέρος, οὗ ἔστησαν οἱ πόδες τοῦ Κυρίου καὶ εὖρη τοῦ σεβασμίου σταυροῦ τὸ ξύλον. Χεῖρες ὅμως ἐθνικαὶ καὶ βέβηλοι κατὰ προηγουμένην ἐποχὴν ἠρήμωσαν τὰ ἅγια ἐκεῖνα μέρη καὶ ἐπ' αὐτῶν ὠκοδόμησαν ναόν. Βασιλικῶ διατάγματι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τῆς μεταβάσεως τῆς ἀγίας Ἑλένης εἰς Ἱεροσόλυμα καταρρίπτονται τὰ τῶν εἰδώλων καὶ ἀνεγείρεται μεγαλοπρεπέστατος ναὸς εἰς ἀνάμνησιν τῆς ζωηφόρου τοῦ Κυρίου ἀναστάσεως. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐγένοντο αἱ προκαταρκτικαὶ ἀνασκαφαὶ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ εὗρέθη καὶ τὸ τίμιον ξύλον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ καὶ παρ' αὐτοῦ οἱ δύο σταυροὶ τῶν συσταυρωθέντων τῷ Ἰησοῦ λησταί. Διὰ θαύματος ἀνεγνωρίσθη τὸ τιμιώτατον ξύλον καὶ ἤδη μετὰ δακρύων χαρᾶς τρέχει πρώτη ἡ βασίλισσα μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν συγκλήτου καὶ ἀσπάζεται αὐτό. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ λαὸς ἐζήτει ἵνα ἀσπασθῇ τὸν σταυρὸν καὶ δὲν ἠδύνατο, ὁ πατριάρχης Μακάριος ὑψώσεν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦτον, ἵνα τοῦλάχιστον ἴδῃ αὐτόν· καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἅπαν τὸ πλῆθος ἔπεσε καὶ προσεκύνησέ κράζον, **Κύριε ἐλέησον.**

Χριστιανοὶ ἀδελφοί : καὶ ἡμεῖς σήμερον ἅς προσκυνήσωμεν τὸν ζωοποιὸν τοῦ Κυρίου σταυρὸν ἐν εὐσεβείᾳ. ἅς στρέψωμεν μὲ εἰλικρίνειαν τοὺς διανοητικοὺς καὶ σωματικούς μας ὀφθαλμοὺς πρὸς αὐτὸν καὶ ἅς μάθωμεν νὰ προτιμῶμεν ἀπὸ τὸν πλοῦτον, ἀπὸ τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπὸ τὰς προσκαίρους τιμὰς, καὶ στέρησιν, καὶ θλίψεις καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς τοῦ Ἑσταυρωμένου. Ἀκολουθήσωμεν μὲ θάρρος τὸν ἱερὸν ἡμῶν διδάσκαλον καὶ μιμηθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ταπείνωσιν αὐτοῦ, ταπεινούμενοι καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τὴν δοκιμάζουσιν ἡμᾶς χεῖρα τοῦ Θεοῦ. Ὁ σταυρὸς εἶνε σχολεῖον, τὸ ὁποῖον πολλὰ μαθήματα σωτηρίας μᾶς δίδει· θελήσωμεν νὰ ἐγχαράξωμεν αὐτὸν εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν μας.

14 Σεπτεμβρίου 1903.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Наукова бібліотека
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені І. І. Мечникова

02/09/25

902711

НБ ОНУ